

Legenda o sv. Antonu Padovanskem.

obožen menih iz samostana sv. Lavrencija v Napolji, ki je bil pred nekaj leti na Dunaji, pripoveduje sledečo prigodbo:

Silno viharna noč je bila. V priprostej bajtici kraj morsklega obrežja na Napolitanskem je sedel mlad ribič s svojo materjo; bil jej je jedini sin in ona je bila vdova. V bučenji vetra in pluskanji razdraženih morskih valov zaslišita na jedenkrat blizu hiše klicati na pomoč. Mladi ribič hití venkaj, in kaj zagleda? Pred hišo leži neznan mož, ves v krvi. Razbojniki so ga napadli in oplénili ter se hitro spustili v beg, ker so slutili, da prihaja nočna straža. In v resnici! V trenutku, ko se nagne mladi ribič preko trupla umirajočega človeka, da bi videl ali je še rešitev mogoča, pristopi straža, prime mladega ribiča, menèč, da je on storil to grozno zločinstvo, zveže ga in odpelje. Vse njegovo opravičevanje, vsa zagotavljanja njegove matere niso pomagala nič, oddan je bil sodišču.

Sodišče ga je spoznalo krivega. Dokazov svoje nedolžnosti ni imel; straža je našla njega samega pri mrtvem in še gorkem truplu — dosledno je tedaj umor bil storjen še le v ónem trenutku. Priče ni imel nobene razven svoje matere, katera pa v takih slučajih nima veljave. — Bil je obsojen na smrt. Glasno je zaplakala uboga mati, a ni bilo nobene pomoči. Sodnik, da bi se je znébil, potolaži jo s tem, da morda kralj pomilostí njenega sina.

V tem trenutku pa je njen sklep storjen. Uboga mati se napotí h kralju; k njegovim nogam hoče poklekniti — prositi ga za življenje jedinega otroka. Ali to, kar se je dobrej ženici iz začetka tako lahko zdelo, bilo je zelo težavno. Prišedšo na kraljevi dvor, zavrnilo so jo, da mora imeti pisano prošnjo, drugače je ne morejo pripustiti h kralju. Pozno po póludne je vže bilo, ko se je vrnila iz kraljeve palače, da si poišče pisarja, kateri bi jej napravil zahtevano prošnjo. Ali ko se zopet povrne, bilo je vže prepozno in niso je pustili h kralju. Kaj hoče sirota začeti? Jutri vže ima biti strašna obsodba izvršena. V svojej bédí ne vé rešitve; néma in neobčutna vsled globoke tuge tava po cestah in ulicah velikega mesta. Jokati ne more več, britkost jej stiska srcé, obledeli roki se krčevito stiskati; srpo in kakor brezumna pogleduje mimoidoče — ali kdo vé za njeno tugo, kdo jej more pomagati? Žalost in utrujenost jo premagati slednjič takó, da se jej začneta nogi tresti in šibiti ter je primorana odpočiti se, da popolnem ne omaga. Tu pride ravno do samostanske cerkve bratov sv. Lavrencija. Vstopi in poklekne pred železno ogrado, ki ločí oltar sv. Antona Padovanskega od cerkvenega prostora. Némi ste njeni ustnici a njeno oko je obrneno v oltar, iz prsi se jej vzdigujejo globoki vzdihljeji, najgorečejša molitev. Dolgo je klečala a zdaj pride cerkvenik ter zarožljá s ključi v znamenje, da bode zaprl svetišče. Še jeden vzdihljej, jeden zaupen pogled v oltar in v trenutji, ko se hoče ločiti tudi s tega kraja najsvetejšega in najblažjega mirú, prikípí njena britkost do vrhunca. V svojej obupnosti seže v nédrije, potegne prošnjo namenjeno kralju — in vrže jo v pregrajo z besedami: „Sveti Anton! reši mi nedolžnega otroka!“ —

Deseta ura je vže odbila, ko je tedanji kralj napolitanski sedel sam v svojej sobi, opravljajoč imenitne vladarske posle. Kar nekdo potrka na duri in v sobo stopi mlad frančiškan takó ljubeznjive vnanjesti, da je kralj kar

začuden. „Odpustite Veličastvo“, govoril je, „da pridem v tako poznej uri. A stvar je takó nujna, da se ne more odložiti, kajti odločilno je za življenje ali smrt nedolžnega človeka.“ —

„Kaj želite torej?“

„Vaše Veličastvo podpisalo je danes smrtno sodbo mlademu ribiču, ki so ga našli pri truplu umorjenega človeka. On je bil obdolžen te moritve a vender je nedolžen.“

„Jaz ne morem ničesar storiti, ako postava izreče sodbo, ker ne vem ali je krivična ali ne.“ „Da je nedolžen, temu sem jaz pórok. Prosim Vaše Veličastvo naj mi zapiše tu par besedice pomiloščenja!“ — Te besede je govoril frančiškan s tako odločnostjo, da je kralj kakor nehoté segel po peresu — a še ga povpraša: „Odkod pridete?“ „Iz samostana bratov sv. Lavrencija, Veličastvo!“ — „Da-si vam prošnja izpolnim, itak je vže prepozno. Predno prošnja pride na svoje mesto, mladi ribič je vže mrtev.“ „Dà, kratek je čas, ali skrbel bodem, da pride o pravem času. Prosim, Veličastvo, podpišite!“ Frančiškan pokaže na prazen prostor — in kralj podpiše. Frančiškan se zahvali in otide. — Prihod in odhod mladega frančiškana je čudno dirnul kralja — nekaj trenutkov je stal premisslajajoč in kakor blisk mu zasveti v glavo: kako je prišel do mene v poznej noči? Pozvoní služabniku in ga vpraša: „Kdo je pustil frančiškana k meni?“ Osupel obstoji ta, niti on, niti kdo drugi zná o kakem frančiškaniu; nihče ga ni videl priti — nihče oditi. Kralj sklene peljati se v samostan, da pozvè o menihu, ki ga je tako nujno prosil pomiloščenja mlademu ribiču.

• Vže je bila pripravljena gromada in ujetnik je pričakoval rabeljna, ki ga popelje na morišče. Duri se odpró a mesto njega vstopi kraljevi uradnik, ki mu izroči popolno pomiloščenje. More se, dejál je, takój vrniti k svojej materi.

Zjutraj na vse zgodaj se je zbudil sodnik in je začuden obračal list v roci, ki ga je našel na mizici poleg postelje. „Gotovo“, dejál je, „pozabili so služabniki zvečer mi ga izročiti, in podvizati se moram, da ne bode prepozno.“

Tisti dopólnudne se je peljal kralj v samostan bratov sv. Lavrencija. Poklical je brate v veliko dvorano in vprašal opata, kateri izmed njih je bil sinoči pri njem. Ta se je začudil. „Iz mojega samostana ni šel nihče k Vam, Veličastvo!“ A tudi kralj ni našel obraza, kateri bi bil podoben sinočnemu menihu. Opat nasvetuje, da se pokliče mati, da bode povedala, komu je izročila prošnjo. V tem pa, da se to izpolni, povabi kralja, da si ogleda samostan in samostansko cerkev. Prišedši v cerkev k oltarju sv. Antona Padovanskega, vzklikne kralj na ves glas: „Ta je bil!“

„Veličastvo, ta ni v mojej oblasti!“ —

Vsled te prigodbe izvolilo je mesto Napolj sv. Antona Padovanskega za svojega váruha.

Lavra.

